

Laajentuva ammattikuva, verkkokoulutus ja yhteydet asiakkaisiin – EAHIL-konferenssi pohtii muutosta terveystieteen tietoympäristössä

Saila Huuskonen & Maritta Tuhkio

Kansainvälinen terveystieteiden alan kirjasto- ja tietoammattilaisten EAHIL-konferenssi (European Association for Health Information and Libraries) järjestettiin Roomassa 11.6.-13.6.2014. Sekä konferenssin tunnuslauseessa "Divided we fall, united we inform" että avauspuheenvuorossa välittyi viesti yhteistyön merkityksestä ja näkemys ammattikunnastamme laajennetun perheen kaltaisena yhteisönä. Useat konferenssin esitykset kertoivat ainakin välillisesti muutoksen tuulista, jotka puhaltavat niin tietoammattilaisten toimintaympäristössä kuin tehtävänkuvissa.

EAHIL-konferenssi järjestettiin nyt neljännen toista kerran. Rooma tarjosi konferenssille ikimuistoisen helteiset ja ikiaikaiset puitteet. Kansalliskirjasto (<http://www.bnCRM.librari.beniculturali.it/>) toimi konferenssin päänäyttämönä.

Rooman kansalliskirjasto on perustettu jo 1876 ja nykyinen rakennus valmistui 1975. Kirjaston kokoelma käsittää mm. 7 miljoonaa painettua kirjaa, 2000 inkunaabelia, 8000 käsikirjoitusta ja 20.000 karttaa.

Kansalliskirjaston saleissa kuuntelimme paneelikeskusteluja ja suullisia esityksiä sekä katselimme postereita ja esittelimme omaamme.

Konferenssin esitykset kiertyivät kuuden ennalta nimetyn teeman ympärille: tekninen kehitys ja sen tuomat haasteet kirjastoammattilaisille, tutkimuksen tuki, taloudelliset reunaehdot, potilasinformaatio, bibliometriikka ja semantiikka.

Esitykset toivat näkyville tietoammattilaisten monipuolisen työnkuvan ja ammatillisen osaamisen sekä erilaisia paikallisia käytäntöjä ja innovointeja palveluiden järjestämisessä.

Sosiaaliset tapahtumat mahdollistivat epävirallisen jutustelun ja verkostoitumisen. Tällaisia sosiaalisia tilaisuuksia olivat vastaanotto Is-

tituto Superiore di Sanitàn puutarhassa, vierailu Borghesin galleriaan sekä konferenssi-illallinen Hotel Parco dei Principi:ssä. Artikkelissamme esittelemme valikoituja otoksia konferenssin runsaasta annista ja kuvaamme oma kokemuksemme posterin tekijöinä ja esittäjinä.

Muuttuva toimintaympäristö ja ammattiroolit

Ensimmäisen konferenssipäivän pääpuhuja Maria Cassella kuvasi muutosta kirjastonhoitajien toimintaympäristössä. Näitä muutoksia hän luetelti seuraavasti: tiedon luonteen muuttuminen digitaalisten aineiston myötä, uudet toimijat tieteellisessä viestinnässä ja yhteiskunnan asettamat odotukset ja paineet kirjastoille.

Cassella nosti erityisesti esille tieteen avoimuuden monitahoisena ilmiönä. Tähän avoimuuteen kuuluvista asioista hän antoi lukuisia esimerkkejä kuten avoimen lähdekoodin, tieteellisen tiedon avoimen saatavuuden ja arvioinnin sekä tutkimusaineiston avoimuuden. Tämä avoimuuden maailma on kuitenkin pirstalainen ja kirjastonhoitajan rooli onkin koota palaset yhteen ja hallita kokonaisuutta. Tämä tarkoittaa kirjastonhoi-

Kuva: Saita Hauskainen

Kansalliskirjasto

tajalle myös uusia taitovaatimuksia ja uusia ammattirooleja.

Muuttuvat ammattiroolit ja uusien taitojen omaksuminen näkyivät myös konferenssin esitysten aiheissa. Saksalainen Norbert Sunderbrink puhui tutkimusryhmän toimintaan vahvasti integroituneen informaation työstä.

Brittiläisen Shona Kirtleyn esitys liittyi kirjastonhoitajien rooliin terveystieteellisen tutkimuk-

sen raportointikäytäntöjen edistäjänä. Kirjastonhoitajan rooli voi laajentua myös esimerkiksi kirjallisuusterapian ja terveyden edistämisen alueille.

EQUATOR (Enhancing the Quality and Transparency of Health Research) perustettiin vuonna 2008 edistämään ja tukemaan tutkimustiedon raportoinnin luotettavuutta ja näkyvyyttä. EQUATORin verkkosivuilta (www.equator-network.org) löytyy raportointisuositusten tietokanta ja työkalupakki eri käyttäjäryhmille kuten kirjoittajille, toimituskunnille ja kirjastonhoitajille. EQUATORin avulla kirjastoammattilaisilla on mahdollisuus tukea tutkijoita hyvien raportointikäytäntöjen omaksumisessa ja siten vaikuttaa välillisesti myös tutkimusten laatuun.

Tiedon jakamista asiakkaille ja harvinaisten tautien tietokanta

Skotlantilainen Jan Manson sai parhaan EAHIL-ensikertalaisen palkinnon suullisesta esityksestään, joka käsitteli ”seeprojen metsästystä”. Manson käytti seeproja vertauskuvana harvinaisille sairauksille. Hän kertoi esityksessään Euroopan Unionin rahoittamasta projektista (<http://www.rarebestpractices.eu/>), jonka tavoitteena on koota tietokannaksi harvinaisiin sairauksiin liittyviä klinisiä hoitosuosituksia.

Nykyisin keinoin hoitosuosituksia on vaikea löytää, koska tieto on hajautunut useampaan tietokantaan ja yleisiin Internetin lähteisiin. Lisäksi nämä haut tuottavat usein paljon epärelevantteja tuloksia. Mansonin mielestä uusi, harvinaisiin sairauksiin keskittyvä tietokanta voisi tukea oivallisesti sekä lääkäreiden että potilaiden nopeaa tiedonlähteille pääsyä. Tämän tietokannan on tarkoitus olla yleisessä käytössä vuonna 2015.

Brittiläisen Ben Skinnerin konferenssin parhaana suullisena esityksenä palkittu esitys kuvasi KnowledgeShare järjestelmää, joka on käytössä NHS:n kirjastopalveluissa Kaakkois-Englannin alueella. Kirjasto tarjoaa ydinpalvelujaan ja pitää yhteyttä asiakaskuntaansa tämän web-pohjainen sovelluksen avulla.

Lääketieteen tiedonhakuun tehoa

Norjalaisen Marte Ødegaardin esityksen aiheena oli viimeisen vuoden lääketieteen opiskelijoiden tiedonhallinta. Asetelma oli mielenkiintoinen, koska tässä vaiheessa opiskelijoiden tiedonhakutaitojen opetuksesta oli kulunut jo runsaasti aikaa. Ennen valmistumistaan lääketieteen opiskelijat perehtyivät näyttöön perustuvaan käytäntöön. Kirjallisen työn aiheena oli kliininen tapaus, jonka yhteydessä selvitettiin näyttöä.

Työn menetelmä-osassa opiskelijat kertoivat, kuinka hakivat tietoa. Ødegaard analysoi menetelmä-osan perusteella opiskelijoiden tiedonhakutaitoja monesta näkökulmasta: tietokantojen käyttö, Boolean logiikka, PICO ja systemaattinen haku. Tutkimuksen avulla saatiin selville, minkälaiset opiskelijoiden tiedonhakutaidot ovat opiskelun loppuvaiheessa ja mihin opetuksessa pitäisi jatkossa panostaa. Opiskelijat osaavat tiedonhaun perusteet, mutta vaativammat haat ovat haasteellisia.

Ødegaard toteaa, että tiedonhaun opetuksessa on lisättävä hakustrategioiden läpinäkyvyyttä, selvennettävä terminologiaa systemaattisen tiedonhaun yhteydessä ja kiinnitettävä huomiota Boolean logiikan käyttöön. Tiedekunnalle annettussa palautteessa mainittiin myös tietokantojen laaja kirjo, ei-kliinisten ongelmien hakujen haasteellisuus ja monimuotoisten ongelmien käytännön harjoittelun tarve.

E-oppiminen ja lähiopetus yhteen

Kanadalainen Elene Springall kertoi e-oppimisen ja lähiopetuksen sulauttamisesta yhden kurs-

Kuva: Salla Huuskonen

Posterin äärellä juuri ennen yleisöryntäystä

sin aikana. Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää vahvistusta näkemykselle, että sulautettu oppiminen on sopiva menetelmä opettaa informaatiolukutaitoja lääketieteen opiskelijoille. Hän halusi myös selvittää, mitkä tekijät vaikuttavat sulautetun oppimismenetelmän menestykseen tai päinvastoin.

Springall perustaa johdopäätöksensä kahteen pilotti-testiin koskien opiskelijoiden informaatiolukutaitoja ja kahden tiedekunnan edustajan

(IT-asiantuntija, pedagoginen asiantuntija) haastatteluun. Springall mielestä sulautettu oppiminen voi olla toimiva menetelmä informaatiolukutaidon opetuksessa lääketieteen opiskelijoille, mutta se edellyttää erityisen huolellista suunnittelua. Sekä lähiopetuksen että online-osuuden komponenttien täytyy olla linjassa oppimistavoitteiden kanssa ja käytettyjen aktiviteettien on edistettävä oppimista.

Arviointia on tehtävä joka tasolla, jotta varmistetaan menetelmien ”myyvyys” opiskelijoille. Oppimismenetelmien testaus tällä tavoin vaatii rohkeutta, mutta antaa myös uusia työkaluja opetuksen kehittämiseen. Springall totesi, että kaikki ei toiminut niin kuin hän oli etukäteen ajatellut ja seuraavaksi täytyy jälleen suunnitella jotain aivan uutta.

Tilaa informaattikko –palvelu posteriksi

Matkamme Roomaan alkoi jo kesällä 2013, lähes vuosi ennen varsinaista konferenssia. Tuolloin aloimme kehittää posterii-idea Tilaa informaattikko -palvelusta. Ideamme jalostui ensin abstraktiksi, jolla tarjosimme työtämme konferens-

Kuva: Salla Huuskonen

Helteinen Rooma

siin loppusyksystä 2013. Artikkelimme Book-information-specialist-service: supporting researchers' and future researchers' information skills on luettavissa kokonaisuudessaan konferenssin sivuilla (http://www.iss.it/binary/eahi/cont/30_Saila_Huuskonen_Poster_Full_text.pdf).

Posterin tekeminen on pitkälti tiimityötä, jossa monenlainen osaaminen yhdistyy. Vastasimme itse aineiston analysoinnista, kirjoittamisesta ja posterin ulkoasun ideoinnista. Posterin ulkoasun työstämiseen saimme kuitenkin korvaamattonta apua kollegoilta. Graafisessa suunnittelussa apuaan antoi Marita Alanko ja posterimme valokuvista huolehti Erja Kymäläinen.

Posterimme hyväksyttiin konferenssin ohjelmaan alkutalvesta. Talven ja alkukevään aikana analysoimme Tilaa informaattikko -palvelun käyttäjätilastoja, asiakkaiden palvelutilauksia ja niihin liittyviä sähköposteja sekä pientä kyselyaineis-

toa, jolla olimme keränneet palautetta asiakkailta. Loppupäätelmiemme mukaan informaattikko on eräänlainen ”henkilökohtainen valmentaja”, joka johdattaa asiakkaansa läpi tiedonhaku- ja antaa tälle samalla myös henkistä tukea. Tämän vuoksi pedagogiset ja vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä informaattikoille.

Minute madness - posterisessio

Konferenssissa saimme mainostaa posteriamme ”One minute poster madness sessions” -tilaisuudessa. Esityksessämme meidän piti tavoittaa posterimme ydinsanoma ja samalla houkutella yleisöä varsinaisen posterin äärelle. Mainospuheen ansiosta moni poikkesikin luoksemme jutuille posterien esittelytilaisuuteen. Keskusteluissa vertailimme esimerkki Tilaa informaattikko -palvelun käytännön järjestelyjä, palvelun markkinointia ja keinoja tavoittaa tutkijoita.

Norjalaisten kollegoidemme posteritutkaili Tiilaa informaattikko -palvelua asettaen rinnakkain asiakkaiden tarpeet ja kirjastonhoitajien haasteet. Heidän mukaansa työ asiakkaiden parissa oli pal-kitsevaa ja asiakaspalautte myönteistä. Toisaalta ajalliset resurssit ja jatkuva omien taitojen yllä-pitäminen asettivat työlle myös haasteita.

Postereita oli esillä noin kuusikymmentä ja aiheiden kirjo oli runsas. Huomiota saivat esi-merkiksi informaatiolukutaito, tutkijapalvelut ja elektroniset kirjat. Konferenssin parhaan posterin palkinnon nappasivat irlantilaiset Breffni Smith ja Gethin White työllään, joka esitteli kirjastonhoitajien kansallista yhteistyötä ja osallistumista kliinisten hoitosuositusten laatimiseen. Parhaina ensikertalaisina palkittiin unkarilaiset Bea Winkler ja Melissa Bánd, joiden posterit käsit-teli avointa tieteellistä julkaisemista eläinlääke-tieteessä.

Mitä jäi kotiin tuomisiksi

Palasimme kotiin mukanaamme matkalaukulli-nen uusia kokemuksia, vatsa täynnä pastaruokaa ja italialaisen sitruslikööri Limoncellon maku kie-llellämme. Konferenssin antia sulattelemme vie-lä pitkään. Tietoammattilainen on monen roolin pelaaja, joka joutuu aktiivisesti etsimään omaan pelipaikkaansa. Ensi vuonna Edinburghissa jär-jestettävä EAHIL-konferenssi on työpajamu-

toinen. Teemana on tuolloin tutkimus: “Rese-arch-Minded: supporting, understanding, and conducting research”. Kääntäkää katseenne koh-ti Skotlantia! 📖

Konferenssin sivut:

<http://www.iss.it/eahil2014/>

Konferenssin julkaisu: <http://www.iss.it/eahil2014/index.php?lang=2&anno=2014&tipo=2>

Konferenssin kuva-antia:

https://www.flickr.com/photos/eahil_2014/

Kiitämme LM Tietopalvelua matka-apurahasta, jonka saimme BMF:n (Bibliothecarii Medicinae Fenniae ry) kautta.

Tietoa kirjoittajista

*Saila Huuskonen, informaattikko
Tampereen yliopiston kirjasto –
Terveystieteiden osasto (Tertio)
sähköposti: saila.huuskonen@uta.fi*

*Maritta Tuhkio, informaattikko
Tampereen yliopiston kirjasto –
Terveystieteiden osasto (Tertio)
sähköposti: maritta.tuhkio@uta.fi*